

Trianon utóélete ma

A nagyhatalom árnyékában ismét „nagyként” tetszelegni Szerb nosztalgia

Franciaországi útja előtt Boris Tadić, Szerbia államelnöke a Le Figarónak nyilatkozva azt jelentette ki titokzatosan, hogy „olyan stratégiai partnerséget szeretne Franciaországgal, amely egykoron volt még az első világháború előtt”. (Magyar Szó 2009. május 28., csütörtök.)

Milyen szépen hangzik a diplomácia nyelvén! Lefordítva köznapi nyelvre, a sejtelmes szóvirágok mögött az valószínűsíthető, hogy, mint egykoron, Szerbia ismét szeretné megkapni Franciaország engedélyét – beleegyezését, „valamihez”. Mit jelentett ez a francia-szerb „stratégiai partnerség” az I. világháború előtt? Franciaország többszáz éves gyilkos viszályban volt a feudális német kisállamokkal. Azután, hogy Bismarck egyesítette ezeket egy erős államba a XIX. század végén, a kölcsönös gyűlölet áthatotta mind a két országot. Franciaország mindent elkövetett, hogy az oroszok segítségével harapófogóba szorítsa a „Drang nach Osten”-i német törekvéseket.

A nagyszerb eszmeiséggel és megszállottsággal áthatott értelmiség, tisztí gárda és politikai elit, nem máshol, hanem az egységes és oszthatatlan nemzetállam politikai filozófiája megalkotásának a bölcsőjében – Franciaországban (és nem Oroszországban – mint sokan hiszik) kapta kiképzését és műveltségét. (A szerbek csak nyelvrokonok az oroszokkal, minden más tekintetben s főleg szellemiségükben, mint az ég és a föld különböznek egymástól.) Nos, a francia nemzetállami filozófia oltotta beléjük a területi terjeszkedés erjesztőgombáját. Goethe mondja a Faustban, hogy „kicsiket nagyok tesznek nagygyá”, vagyis, hogy csak nagyok tehetnek nagygyá kicsiket. Franciaország éppen ezt tette a szerbekkel. Miután megnyerte az I. világháborút és döntő szóhoz jutott Európa áttérképezésében, azt tett „nagygyá”, akit akart. Politikai akarata perdöntő volt. Ez meg is történt a Párizs melletti versailles-i béketárgyalásokon: a francia-szerb „stratégiai partnerség” gyümölcse új határokat húzott. Franciaország lehetővé tette, hogy „átértelmezzék” a „népek önrendelkezéséről” szóló wilsoni nemes elveket. A wilsoni nemes elvek területablók, fosztogatók, a politikai bűnözők és bűnözés filozófiájává és gyakorlati útmutatójává váltak a „kis” szövetségesek – köztük az imperialista törekvésű szer-

bek (Dimitrije Tucović) – tudatában. Az akkor már fel-törekvő és később a brit birodalom szerepét átvenni készülő Amerikai Egyesült Államok azért adott Franciaországnak szabad kezet, mert „cordon sanitaire-t”, védőövezetet akart létrehozni a proletár világforradalom exportálására készülő Orosz Föderáció körül.

Felvetődik tehát a kérdés, hogy mennyiben hasonló az akkori és mostani világháborús helyzet?

Az Európai Unió gazdasági téren egyre működő-képesebb. Franciaországnak ugyan vezető szerepe volt létrejöttében, de ma már tagjainak közösségi tes-tületévé válik. Az Európai Unió tagja a II. világhábo-rú után politikailag megsemmisített Németország, amely azonban továbbra is gazdasági nagyhatalom.

Keleten ott tornyosul a Csendes-óceánig elterülő államkapitalista Orosz Föderáció; a CIA titkos jelen-tése szerint a világ legnagyobb ipari és mezőgazda-sági nyersanyag-tartalékaival és energiahordozó készletével. Madeleine Albright, az USA képviselője az ENSZ-ben „nagyon elszólta” magát, amikor kijelentette, hogy „igazságtalanság, hogy egy olyan kis nép, mint az orosz, a világ és az emberiség nyers-anyagkészleteinek és energiahordozóinak kéthar-madával rendelkezik”. Kijelentése beindított egy fé-kevesztett, eszevesztett fegyverkezési versenyt.

Szerencsére a kölcsönös elrettentés egyensúlya azonban továbbra is megvan és működik. Világháború nem fenyeget. Európa békés, békések a kilátásai is.

Ha így van, mi is lehet az a Tadić által óhajtott „stra-tégiai partnerség”? Hogyan is szeretné Szerbia ismét eljátszani a „világpolitikai tényező szerepét”? Ilyen sze-repre ma nincs lehetőség. Nincs meg hozzá a nem-zetközi viszonyok hálózata. Elképesztő méretűvé vált a kölcsönös függőség gazdasági, kereskedelmi, pénzügyi, infrastrukturális, telekommunikációs és úgyszólván minden téren a globalizálódó világban.

A szerbek, a szerb értelmiség és politikai elit saj-nos nincs tudatában annak, hogy Szerbia már nem a második koszovói ütközet előtt, hanem után van, amelynek súlyos következményei majd az elkövetkező évtizedekben és évszázadokban válnak nyilvánvalóvá (az 1389-es koszovói ütközetre is sokáig csak úgy te-kintettek, mint egy ütközetre a sok közül; jóval később

vált világosság, hogy sorsdöntő volt és megsemmisült 500 évre a szerb állam és államiság minden formája).

A szerb társadalom kiesett a jelen időből. Minden sejtje beteg, sejtiszövevei megöregedtek. A szerb társadalom képtelen a megfiatalodásra, a nemzedékcserére. A balkáni belháborúban és a nemzeti kisebbségek ellen vívott ádáz és kíméletet nem ismerő harcokban megsemmisült a szerb társadalom növekedésre és megújulásra képes ereje. Nosztalgizálni lehet. Mítoszokat lehet gyártani és kóros lelkiülettel éltetni. A valóság előtt szemet hunyni lehet. Mindez azonban elfedi a tényeket. A tények azt mutatják, hogy „elfogyott az idő” – az idő, amit többé nem lehet sem visszaszerezni, sem megvenni.

Ha valami, aminek meg kellett volna történnie a maga történelmi idejében, nem történt meg – utólag nem történhet meg. Minden későbbi vele való próbálkozás csak torz politikai alakzatokat és politikai akaratot eredményez. (Ha egy nemzetállam nem jött létre 1800-ig, létrehozásának utólagos próbálkozásai már vagy sikertelenek, vagy teljesen torz alakzatokban jelentkeznek.) Ennek következtében, hosszú távon vizsgálva a jövőt (a torz értelmiségi-eszmei próbálkozásokból kifolyólag) a szerb államiság léte is nagyon bizonytalan. Szerbia kiesett a jelen időből, a múlt időbe zuhant, biztató és értékes jövő nélküli ország – földrajzi terület.

Mivel is próbálkozik tehát a szerb államelnök? A szerb külpolitika továbbra is valamennyi kisantant országgal naprakészen egyeztet „a történelmi örökség”, a kisebbségek asszimilációja lehetőségeinek kérdéseiben: sanyargatásukban és nyomorgatásukban. Ezen kívül voltaképpen nem is létezik szerb külpolitika.

A kezdeményező mindig Románia, a „nagyemerschü” latin hagyományú ország; hiszi, hogy nyugati rokonai támogatására mindenkor számíthat. Szerbia soha nem mert vele ujjat húzni; 1920-ban nagy területi követelése volt vele szemben, de meghátrált; ma a románok feszítik a húrt a vlah kérdésben. A románok mindenkit, aki nem román, kirúgnak az állami közigazgatás minden szintjén; eltávolítanak minden nem románt a tudományos és más közintézményekből és közvállalatokból; mindenkit, aki nem román elszigetelnek, és tevékenységét lehetetlenné teszik a gazdaságban, kereskedelemben és pénzforgalomban. Először megszabadultak a zsidóktól (kiirtották őket), azután a németeket egyenként eladták, s most a magyarokat hegyi pásztorokká teszik (éppen azzá, amik a románok voltak a középkorban).

A szlovákok „felfedezték”, hogy „eljött az ideje”, hogy ők lépjenek a valamikori magyar földesurak és

magnások helyébe, s a magyarokból csináljanak a gúnytörténetekből ismert málészájú, igénytelen, együgyű tótot. Pozsonyból ősi szlovák, királykoronázó várost csinálnak, a vár ormain lézersugarakkal lebegtetett Szent István-i koronával.

A szerbek nagy bajban vannak. Nem volt sikeres a kisebbségek asszimilációja; eltűnt az a „jugoszlávnak lenni érdemes és büszke tett” titói közege; az „önként vállalom”, amely oly sikeres volt. Ma szerbbé válni nem különösen büszke dolog. Közben a szerbek száma hihetetlen gyorsan fogy; Kelet- és Dél-Szerbia teljesen elnéptelenedett; a szerb nem akar albán szomszédot még látni sem.

A magyarok inkább választják az emigrációt, mint a nyomort és sanyargatást. A szerbek megveszik a magyaroktól a házakat és lakásokat, de ez mit sem ér: az előzőleg általuk idetelepített romákkal-cigányokkal kell majd együtt élni. Az Európai Unió területéről a kitoloncolás következtében újabbnál újabb cigányszállítmányok érkeznek (az Európai Unió nyugati országai kétszínű politikát folytatnak: „nem rasszisták”, de „nem akarnak” a cigányok összetett problémáival bajlódni).

Csak francia segítséggel meg lehet-e akadályozni egy újabb határmódosítást Dél-Szerbiában? Aligha. A lakatlan területeket előbb-utóbb más népek fogják belakni. Netalán Szerbia inkább vállalja mégis, hogy meglévő, csonka államhatárain belül tovább terjeszkedjenek az albánok, és mindent felvásároljanak? Ez sem más, mint a határmódosítás elodázása..!

Bár a folyamatos szerb beáramlás és a magyar kiköltözés következtében kétharmados a szerb népesség túlsúlya, s már minden pozíciót, sőt munkahelyet is megszereztek, a szerbeknek úgy tűnik, hogy a Vajdaság is „veszélyben” van. Az Európai Unió politikája által szorgalmazott európai régiók kialakítása odavezethet, hogy Belgrád elvesztheti ellenőrzését a Vajdaság felett. Ebben az esetben Szerbia nem tudja megtartani a Vajdaságot – elszakad.

A szerb nemzetstratégia ezért tehát siet a dolgok elébe vágni. Új alkotmányával majd saját maga fogja tucatnyi közigazgatási körzetre osztani az ország területét. Vajdaságot földrajzi és történelmi fogalomná fogják változtatni. A vajdasági szerb autonómisták hóbörögni fognak, de gyorsan kifulladásra és abba is fogják hagyni, túl kevesen vannak és nem következetes a politikai akaratuk.

Vajdaság Autonóm Tartomány elbukásával nyilvánvalóvá fog válni, hogy a magyar kisebbségi jogokat áruba bocsátó, alkudozó, kufárkodó és kereskedő (csak a Vajdaság autonómiáját szorgalmazó!) politikai elit rossz lóra tett: teljesen téves politikát folytat 1994 óta.

Szerbia körzetesítésével, persze, semmi sem fog megoldódni. A haddelhadd mindig ott kezdődik, ahol a gazdaságfejlesztés és a nemzetközi gazdasági kapcsolatok lehetőségei késleltetve nyílnak meg, vagy egyáltalán meg sem nyílnak.

Szerbia nem fog tőkét, technológiát, sem külgazdasági piacot kapni. Gazdaságilag tovább gyengül, és politikailag el fog szigetelődni. Gyermektelenné válik, ismét százezer fiatal fog emigrálni.

A kisebbségi kérdés ostoba kezelésének ezek a következményei. Franciaország beleegyezhet Szerbia körzetesítésébe, de Franciaország nem Szerbia. Franciaország a maga történelmi idejében vált nemzetállammá és ma is úgy működik: minden bevándorlótól megköveteli, hogy belátható időn belül franciává váljon. Nemzetállam – de birodalom is. Franciaország beleegyezése tehát nem sokat fog érni. Egy fecske nem tud nyarat csinálni.

